

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17916

Tarih : 13.05.2026

10/4189

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kamuoyunda “Kobani Kumpas Davası” olarak bilinen yargılamanın; soruşturma evresindeki usulsüzlüklerden savunma hakkı ve adil yargılanma güvencelerine ilişkin ağır ihlallere, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanmamasından 16 Mayıs 2024 tarihli ilk derece mahkemesi kararıyla verilen siyasi hapis cezalarına, yaklaşık 13 ay sonra açıklanan gerekçeli karardan dosyanın istinaf aşamasında bekletilmesine kadar yarattığı hukuki ve siyasi sonuçların araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Nevroz Uysal ASLAN

Şırnak Milletvekili

ÖZET GEREKÇE

Kobani davası, 6-8 Ekim 2014 olaylarına ilişkin bir ceza yargılaması olarak açılmıştır. Ancak dosyanın hazırlanma biçimi, soruşturmanın yıllar sonra yeniden canlandırılması, seçilmiş siyasetçilerin uzun süre özgürlüğünden yoksun bırakılması, demokratik siyaset faaliyetlerinin suç deliline dönüştürülmesi ve AİHM kararlarının iç hukukta etkisiz bırakılması nedeniyle bu dava, Türkiye’de hukuk ile siyaset arasındaki gerilimin en ağır yargı dosyalarından biri hâline gelmiştir.

2014 yılının Eylül ayında IŞİD’in Kobani’de sivillere yönelik saldırıları karşısında Türkiye’de ve dünyada; Kobani’deki saldırıların durdurulması, insani yardım koridorlarının açılması ve uluslararası toplumun harekete geçmesi için duyarlılık ve dayanışma talepleri dile getirilmiştir. Tüm bu gelişmeler, açılan davada büyük ölçüde göz ardı edilmiş; Kobani halkıyla dayanışma ve duyarlılık talepleri ceza yargılamasının konusu hâline getirilmiştir.

GEREKÇE

Kobani davasının “kumpas” niteliğine ilişkin en önemli başlıklardan biri, soruşturma evrakı arasında yer alan TEM Şube antetli 5 sayfalık bilgi notu/Andıç belgesidir. Bu belge, yargılamanın doğal ceza muhakemesi süreci içinde mi oluştuğu, yoksa siyasal hedefler doğrultusunda önceden mi şekillendirildiği sorusunu en güçlü şekilde gündeme getirmiştir.

Soruşturmanın seyri de bu tartışmayı derinleştirmiştir. Kobanê olaylarına ilişkin dosya uzun süre esaslı bir işlem yapılmadan bekletilmiş; daha sonra dosyanın seyri değişmiş; ardından siyasileri hedef alan geniş kapsamlı bir siyasi yargılama zemini kurulmuştur.

Yargılama sürecinde bu dosyaya özgülenmiş bir mahkeme oluşturulmuş, duruşma düzeni savunmaya hazırlığı zorlaştıracak biçimde işletilmiş, tanık ve gizli tanık beyanlarına belirleyici ağırlık verilmiş, avukatların itirazları ile tevsi tahkikat talepleri sistematik biçimde reddedilmiştir.

Nihayet Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesi, 16 Mayıs 2024 tarihinde kararını açıklamış; aralarında önceki dönem HDP Eş Genel Başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ’ın da bulunduğu 24 siyasetçi hakkında toplam 407 yıl 7 ay hapis cezası vermiştir. Selahattin

Demirtaş hakkında 47 ayrı suçtan toplam 42 yıl, Figen Yüksekdağ hakkında ise 32 yıl 9 ay hapis cezası kararı verilmiştir. Buna karşın, yargılama sürecinde HDP'yi sorumlu gösterme çabaları mahkeme kararıyla çökmüş; yaşamını yitiren yurttaşlara ilişkin suçlamalar bakımından HDP'li siyasetçiler hakkında beraat kararları verilmiştir.

Açığa çıkan tablo, davanın hukuk-siyaset bağlamındaki temel kırılma noktasını göstermektedir. Yaşamını yitiren yurttaşlara ilişkin en ağır suçlamalar bakımından beraat kararları verilirken; basın açıklamaları, miting konuşmaları, Meclis çalışmaları, parti toplantıları, röportajlar, cenaze ve şenlik katılımları gibi demokratik siyaset faaliyetleri üzerinden ağır cezalar kurulmuştur. Böylece maddi olayla doğrudan illiyet bağı kurulamayan siyasal faaliyetler, gizli tank anlatımlarıyla birlikte yorumlanarak cezalandırma gerekçesine dönüştürülmüştür.

Gerekçeli kararın yaklaşık 13 ay sonra açıklanması da dosyanın hukuki seyrindeki temel sorunlardan biridir. 16 Mayıs 2024'te açıklanan kısa kararın ardından 32 bin 630 sayfalık gerekçeli kararın uzun süre sonra UYAP'a yüklenmesi, kanun yolu denetimine erişimi geciktirmiştir. Gerekçeli karar hakkı, istinaf denetiminin fiilen kullanılabilmesi açısından zorunlu bir güvencedir. Gerekçeli kararın gecikmesi, tutuklu siyasetçiler bakımından özgürlük hakkı üzerindeki müdahaleyi daha da ağırlaştırmıştır.

16 Mayıs 2024 tarihli ilk derece mahkemesi kararının üzerinden iki yıl geçmesine rağmen dosyadaki hukuki belirsizlik sürmektedir. Gerekçeli kararın uzun süre açıklanmaması, ardından dosyanın Eylül 2025 sonunda Ankara Bölge Adliye Mahkemesi'ne gönderilmesi ve istinaf aşamasındaki bekleyiş, kanun yolu denetiminin etkinliği bakımından ciddi bir sorun yaratmıştır. Bu süreç hem mahkûmiyet hükümlerinin denetlenmesini geciktirmiş hem de özgürlük hakkı üzerindeki müdahalenin sürmesine yol açmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları, Kobani dosyasının yalnızca iç hukuk bakımından tartışmalı bir yargılama olmadığını; aynı zamanda Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları yükümlülükleri karşısında da ağır bir adalet krizine dönüştüğünü göstermektedir. AİHM Büyük Dairesi'nin Selahattin Demirtaş kararında, tutukluluğun makul şüpheyile desteklenmediği, siyasi tartışmayı bastırma amacı taşıdığı ve hak sınırlamalarının Sözleşme'de öngörülen meşru amaçlar dışında kullanıldığı açık biçimde tespit edilmiştir. Buna rağmen bu kararın gereği yerine getirilmemiş; hukuka aykırı tutma hali sonlandırılmamıştır.

8 Temmuz 2025 tarihli Selahattin Demirtaş/Türkiye No. 4 kararı ise 20 Eylül 2019 sonrasındaki tutma tedbirlerini ve 6-8 Ekim 2014 olayları bağlamındaki suçlamaları doğrudan ele alarak Kobani dosyasındaki temel sorunu yeniden görünür kılmıştır. AİHM içtihadına göre demokratik siyaset alanında kalan konuşmalar, parti çalışmaları ve toplumsal dayanışma faaliyetleri ceza hukukunun konusu yapılamazken; Kobani yargılamasında tam da bu faaliyetler cezalandırmanın merkezine yerleştirilmiştir. Bu yönüyle dosya, demokratik siyaset hakkını, temsil hakkını ve muhalefet alanını doğrudan hedef alan bir yargısal pratiğe dönüşmüştür.

Anayasa'nın 90'ncı maddesi uyarınca temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası sözleşme hükümlerinin esas alınması anayasal bir yükümlülüktür. Buna rağmen AİHM kararlarının gerekçeli kararda etkili biçimde tartışılmaması, hukuka aykırı tutma tespitlerinin sonuç doğurmaması ve verilen siyasi hapis cezaları karşısında iç hukuk makamlarının bu içtihadı gözetmemesi, Meclis araştırmasını zorunlu kılan başlıca nedenlerden biridir. Meclis'in bu dosyayı araştırması yargısal makamların yerine geçmek anlamına gelmez; seçilmiş siyasetçilerin özgürlüğü, demokratik temsil hakkı, ifade özgürlüğü, adil yargılanma güvenceleri ve AİHM kararlarının bağlayıcılığı bakımından anayasal denetim sorumluluğunun yerine getirilmesi anlamına gelir.

Bugün Barış ve Demokratik Toplum Süreci açısından Kobani davası, toplumsal barışın geleceği bakımından kilit davalardan biridir. IŞİD saldırıları karşısında gelişen dayanışmanın yıllar sonra ağır hapis cezalarına konu edilmesi, demokratik çözüm fikriyle bağdaşmamakta, toplumun adalet duygusunda derin bir yara açmaktadır. Bu nedenle Kobani dosyasının yarattığı adalet krizinin araştırılması, demokratik siyaset alanının genişletilmesi, Kürt meselesinde çözüm zeminlerinin ve toplumsal barışın hukuki güvencelerinin güçlendirilmesi bakımından zorunludur.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6		ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	